

Nr 3 2019

Åarjelsaemien gærhkoepiaerie
Sørsamisk kirkeblad
Sydsamiskt kyrkblad

Maajeh-jaevresne murriedin!

Bielie 7

Stor feiring av Biibbal2019

Den nye nordsamiske bibeloversettelsen ble presentert i Kautokeino 23.-25. august. Det var en helg som inneholdt både fagseminarer, sang og opplesning ved barn og voksne, forelesning og hverdagslig bibelbruk og festgudstjeneste.

Så mange ville kjøpe den nye bibelutgaven at Bibelselskapet var nødt å sette en grense på én bibel per person under lanseringen slik at alle kunne få. Resten måtte bestilles og sendes i posten.

– At så mange kommer når vi er her i Kautokeino og feirer bibelutgivelsen, er et uttrykk for at det betyr noe for folk å få en ny bibel på nordsamisk, sier generalsekretæren i Samisk kirkeråd, Risten Turi Aleksandersen.

EGET DESIGN

Standardutgaven av Biibbal 2019 har fått en egen utforming og om den skriver kunstneren, Britta Marakatt-Labba føgende:

Først tar jag den blåa bilden. Jag har utgått från formationen av en vandringsstav» upptill har den en rund cirkel. I mitten av illustrationen finns det tre cirklar som läses som uppifrån perspektiv av en «lavvu» Eldstaden på mitten, gröna partiet är själva boningens golv som läses som dom gröna ängarna. Om jag och vandrar i dödsskuggans dal fruktar jag intet, din käpp, din stav vägleder mig... Sen har vi reahppen/rökhålet med stänger som håller ihop boningen, stängerna har symboliken av ett kors. Dom röda triangelformade symboliserar «ett folk» mot olika väderstreck. Samtidigt är triangelformen en symbolik som används flitigt i

Den nye nordsamiske bibelen, Biibbal 2019, kommer i tre utgaver. Motivet på standardutgaven er designet av Britta Marakatt-Labba.

samisk mönstersammanhang. I biblisk sammanhang «treenigheten» och allseende ögat.

Blå/gröna nyanserna symboliserar, vatten, gröna ängar, gula färgen på korset är solens strålar, uppståndelsen. Jag har valt medvetet den blåa färgen/vattnets färg till staven för att vada säkert och ej vackla över «jokkar/vatten» behöver vi en stav, genom livets olika skeenden behöver vi en stadig stav att luta oss mot och det får vi genom Guds Ord. Vill säga om vi tar emot ordet. Ibland vacklar och snubblar vi, men reser oss och får styrka ur ordet som förkunns.

Den andra bilden/illustrationen har också den runda cirkeln som symbol för evigheten. Kor-

set på mitten ger oss lekamlig spis, för här har jag tänkt på eldstaden i en lavvu, runt eldstaden matas vi av ordet och intar måltider. Brödet och vinet som är oss utgjuten ingår i min tanke av mittpartiet. På mitten en ljusare blå nyans symboliserar ljuset, ljuset stärks av den gula färgen och korset, för att nå fram och ta mot ordet behöver vi en glödande eld, varje dag ber och tackar vi, genom det håller vi elden glödande.

KILDER: SAMBAANDET.NO
OG DET NORSKE BIBELSELSKAP
BEARBEIDING: EINAR BONDEVIK

Bååstede – samiske gjenstander kommer hjem

I juni ble det signert en historisk avtale om overføring av eiendomsrett for gjenstander fra samiske områder. Disse skal nå overføres fra Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum til de samiske museene i Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark.

Gjenstandene vil være viktige for utstillingen i det nye Saemien Sijte som skal stå ferdig i 2022. Da vil nye magasin som kan ta imot gjenstandene være på plass på Snåsa. Gjenstandene vil være viktige i basisutstillingen for Saemien Sijte.

OMFATTENDE FORARBEID

Det har vært mange møter i forkant av selve signeringen av overføringsavtalen. Man har gått

På digitaltmuseum.no finner man denne og flere gjenstander som kommer til Saemien Sijte.

FOTO: ANNE-LISE REINSFELT/NORSK FOLKEMUSEUM

gjennom omlag 4000 gjenstander, diskutert fordeling og valgt ut. Av disse er det så ca. 1600 gjenstander som er omfattet av avtalen og 163 skal til Saemien Sijte på Snåsa.

– Det er mye spennende som skal komme til Snåsa. Vi får hele kofter med tilhørende utstyr som er 100 år eldre enn det vi har nå. Vi får flere hornskjeer og sølvskjeer og ikke

minst en gievrie (tromme) fra Bindal, forteller direktør ved Saemien Sijte, Birgitta Fossum.

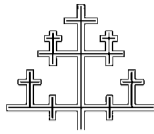
Hun sier også at slike gjenstander er av stor symbolsk verdi og at det er gledelig at en slik gievrie sammen med andre gjenstander kommer til de områder der de hører hjemme.

Fossum er svært glad for avtalen.

– Dette er en historisk avtale. Vi har lenge arbeidet for retten til å forvalte vår egen kulturarv. Det at vi nå får på plass den første avtalen om tilbakeføring er stort. Det vil gå noen år før gjenstandene fysisk kommer hjem, men de skal være på plass til åpningen av det nye museumsbygget i 2022.

Overføringsavtalen skjedde på dagen syv år etter at samarbeidsavtalen om Bååstede – tilbakeføring av gjenstander fra den samiske samlingen ved Norsk Folkemuseum og Kulturhistorisk museum til de samiske museene – ble undertegnet i Karasjøk 19. Juni 2012.

EINAR BONDEVIK

Framtid og håp

Eg likar å tenka positivt. Eg likar i alle fall å tenka at eg tenker positivt. Det er ikkje alltid at eg greier det eller føler eg har grunn til det. For det skjer trasige saker. Saker du ikkje rår med, men som berre blir påført deg. Saker som ingen rår med, men òg saker som andre gjer. Det kan henda at eg gjer trasige saker sjølv òg, lagar vanskar for både meg sjølv og andre.

Likevel: Til verre det er, til viktigare er det å tenka positivt. Eller i alle fall handla positivt. I kyrkja

er det noko som heiter tilgivelse – leggja saker bak seg, på den eine eller andre måten. Det kan vera lett og det kan vera umogeleg. Det er ikkje alt ein får ordna opp i. Det trasige kan bita seg fast. Men ein kan *handla* positivt. Det kan like gjerne vera på tross av som på grunn av situasjonen ein står i. Ein må alltid tenka på kva som er beste vegen framover. Viss ikkje sit ein fast.

I dette bladet blir det fortald frå ei sterk hending i Lycksele 9. august i år. Återbegravningen av oppgravde graver vitnar om stor urett som er gjort. Heldigvis er det ein aukande erkjennelse av

uretten og vilje til å gjera noko med det, til å handla positivt.

Språksituasjonen er og vil vera utfordrande. Mulighetane for å læra samisk er mangelfulle. Fleire kommunar og skular maktar ikkje å tilby det dei etter lova skal. Noko handlar om få tilgjengelige lærarar. Det er satt i gang stipendordningar for å gjera det meir attraktivt å studera samiske språk. Det er å handla positivt. Er det nok? Er det rett måte? Er det andre tiltak som hadde vore betre, på dette eller andre områder? Ser ein løysingar så må ein gripa dei og dela. Handla positivt.

I sommar har eg på nytt fått vore med på leir og i konfirmasjon med samiske konfirmantar i Norge. Eg har òg fått høyra litt frå Sverige. Eg får sjå og høyra om trivsel, om opplevingar, sjå ungdomar som veks både i høgde og i trygghet. Dei ser framover. Dei skal ha ei framtid. Og korleis deira framtid blir kan òg avgjera framtida til oss som er litt eldre. Så vi må gi dei støtte og hjelp – både når det er lett og når det er vanskeleg – til å handla positivt.

EINAR BONDEVIK

Återbördande och begreppet försoning

Efter ett långt och gediget planeringsarbete var det 9 augusti dags för återbördande av samiska kvarlevor på Gammplatsen i Lycksele. Ceremonin blev mycket uppmärksam i svenska medier. Upp emot fem hundra personer hade samlats denna vackra sensommardag för att hedra minnet av några av de personer vars gravfrid bröts vid en arkeologisk utgrävning 1950. Dagen präglades av ett djupt all-

var, en sällsam stillhet, stor andäktighet och vördnad. Vi som var där visste att vi var med om en helt unik händelse.

Under 1600 och 1700-talet var samer som bodde kring Vindelälven, Umeälven och även delar av Ångermanälven hänvisade att begravas på en särskild plats i Lycksele, omgärdad av en stenmur.

Den nu mycket gamla muren runt den samiska begravningsplatsen är helt mossbeklädd där den delvis gömmer sig i blåbärsriset. Jag känner ännu mossan

under handflatan och ser inom mig det milda solljuset som silas mellan träden och lyser över den gemensamma graven. Mina vänner rör sig i ett stillsamt farväl, de slänger ner lite jord, en tuva eller en sten hemifrån, jojkar hemplatsen, jojkar älven.

– OCH ÄNDÅ ÄR DET MURAR OSS EMELLAN

När jag efter ceremonin följer händelsen i media och på sociala medier så gnager det och skaver.

Det har med språkbruket att göra och mitt ständiga grubbelord, ordet som jag helst aktar mig för att använda; försoning. Vägen till försoning är inte linjär, hur vi benämner faktiska såväl som symboliska handlingar har betydelse för, i detta fall, de efterlevande.

Alla registrerade delar av människor, som grävdes upp på Gammplatsen och skickades till Stockholm, är ännu inte återfunna i Historiska museets samlingar.

AKAR HOLMGREN

Daerpies Dierie behøver presise adresser

Det kommer noen tilbakemeldinger på at abonnenter/prenumeranter ikke får bladet tilsendt i posten. Det kan skyldes at vi ikke har oppdaterte eller presise adresser.

Mange har de senere år fått nye gatenavn eller –nummer. Flere har også flyttet. I tillegg kreves det fra postens side ofte mer nøyaktig adressering enn tidligere.

Vi ber derfor at dere sender inn presise adresser om det som står på bladet du mottar ikke er helt korrekt. Og er du i kontakt med noen som ikke mottar bla-

det kan du be dem om å gjøre det samme og melde inn presiseringen på dd@samiskmenighet.no eller tlf. +47 474 539 02.

EINAR BONDEVIK, REDAKTØR

Samiska vinjetter i Daerpies Dierie

Orre saernieh: Nyheter
Gieries lohkih!: Kära läsare!
Noere almetjh: Barn, ungdom
Guvvie: Porträtt
Doen jïh daan bijre: Lite av varje
Guktie ussjedem: Hur jag tänker

Åssjalommesh: Tankar, andakt
Gie jïh gusnie årroeminie: Vem och var
Kultuvre: Kultur

Första sidan:

Vaino Kappfjell Jáma (Raarvihke) gaedtesne stääkedi. Dïhte aaj meatan gosse *Aahketjh jïh aajjetjh* Maajehjaevresne. Yngste deltager på Saemien Åålmege's treff *Aahketjh jïh aajjetjh* på Majavatn i juni.

FOTO: MEERKE KRIHKE LEINE BIENTIE

Det var en känslös stund när näveraskarna med kvarlevor sänktes ner i vilojorden. Alla kunde sedan gå fram och hålla en skopa jord över askarna.

FOTO: SVEN SUNDIN

Välkomna tillbaka, ni som varit borta så länge!

På Urfolkens dag, fredagen den 9 augusti hölls i Lycksele en vacker och respektfull ceremoni i samband med återbördandet av de samiska kvarlevor som togs därifrån 1950 för rasbiologiska studier. – Fredagen var en helt fantastisk dag med många känslor; sorg men även glädje över att ceremonin fick ske med sådan värdighet, säger Helén Lundberg, kyrkoherde för Södra Lapplands pastorat.

Gammplatsen i Lycksele, där kvarlevorna grävdes upp för 69 år sedan var också platsen för återbördandet efter nästan lika många år i olika museers arkiv. Flera hundra personer från pastoratets hela område och ännu mer långväga kom för att närvara och hedra vid det hittills, i Sverige största återbördandet av mänskliga kvarlevor. 25 kranier och tillhörigheter återbördades till den vilojord på Gammplatsen i Lycksele varifrån de bortfördes somrarna 1950 och 1951.

Kvarlevorna anlände till Lycksele i bilkortege från Västerbottens museum i Umeå liggande i vackra näveraskar som sedan placerades på bårar.

Där överlämnades kvarlevorna till ortsbefolkningen och tal till de döda hölls av Roland Sjögren, kommunalråd, Lycksele kommun, Åsa Nyström, biskop i Luleå stift

och Paulus Kuoljok, ordförande i Sametinget.

ALLAS LIKA VÄRDE

– Vi är alla människor, delar av en enda mänsklighet. När en del av mänskligheten slutar se en annan som lika mycket värd leder det till övergrepp och förtryck - brott mot både Gud och människor. Det måste vi ständigt påminna oss om och en dag som denna blir det så tydligt, sa biskop Åsa Nyström.

Hon fortsatte:

– Idag får ni återvända till er gravplats och den ska aldrig vanhelgas igen. Vi önskar er frid trots det som skedde. Vi välkomnar er tillbaka och önskar att ni förlåter oss levande vår försumlighet, vårt oförstånd och vår glömska.

ÅTERBÖRDANDET

Efter talen till de döda, blandade med flera jokker fortsatte processionen och askbärare bar näveraskarna en och en i sina händer till vilojorden på äldsta kyrkplatsen i Lycksele.

Under en känslös stund sänktes näveraskarna ned och alla som ville kunde sedan gå fram och visa sin respekt för de döda samt hålla en skopa jord över askarna. Kön utanför kyrkogårdens mur och efter skogsstigen var lång. Några jokjade, några höll tal och somliga hade med sig en sten eller en lite jord från sitt eget hemområde. Några små tuvor av

– Vi välkomnar er tillbaka och önskar att ni förlåter oss levande vår försumlighet, vårt oförstånd och vår glömska, sa biskop Åsa Nyström, som också bar en av näveraskarna till vilojorden.

FOTO: EMMA BERKMAN

kråkris uppifrån fjället lämnades kvar invid graven.

FÖRSONINGEN FORTSÄTTER

Dagen avslutades därefter med tal från ceremoniscenen, men nu riktades talen från de levande till de levande. Några av talarna var Mikael Jakobsson, ordförande för Lycksele sameförening, Helén Lundberg, kyrkoherde i Södra Lapplands pastorat, företrädare för Statens historiska museer, Lycksele kommun, Kulturdepartementet, Sametinget och Australiens ambassad.

Helen Öberg, statssekreterare på Kulturdepartementet utlovade att en sanningskommission för samerna kommer att

tillsättas, som kommer att bli ett arbete och en uppgörelse likt det som resulterade i Vitboken, om Svenska kyrkans uppgörelse med det förflutna och om relationer med samerna.

Detta besked resulterade i spontana glädjetryningar, tårar och applåder ute i publiken.

– Fredagen var en helt fantastisk dag med många känslor; sorg men även glädje över att ceremonin fick ske med sådan värdighet, tillägger Helén Lundberg, kyrkoherde för Södra Lapplands pastorat.

– Sanningskommissionen är nödvändig och mycket bra för att försoningsarbetet ska gå framåt och för att myndighetssverige ska börja bearbeta sin del. Vi som kyrka står helt bakom detta, avslutar Helén Lundberg.

Medarbetare från flera av församlingarna i pastoratet deltog som funktionärer i ceremonin och alla bar med sig starka upplevelser från denna dag. Känslan var stark av att ha fått vara med om något stort och betydelsefullt som människor kommer att minnas under lång tid. Detta specifika återbördande i försoning på gamla kyrkogården i Lycksele är nu fullbordat men kommer att följas av fler ceremonier och begravingar i pastoratet, då det finns fler individer som väntar på att få komma hem.

OLLE THOOR

Pressebievnese Samiedigkeste

Dåarjoe orre åarjelsaemien saernienedtesæjrose

Saemiedigkieraerie lea dåarjoe saemien gielesprosjektide vadteme, jih daan aejkien lea gielesprosjekth prioriteradamme åarjel-, piite- jih julevsamien dajvine. Dej gaskem mah dåarjoe åadtjoe lea Rørosnytt mij 300.000 kråvnah åadtje juktie åarjelsaemien saerniesæjroem tseegkedh nedtesne.

– Daelie åarjelsaemien aalka nænnoesåbpoe sjidtedh, mænngan tjarke hævhtadamme orreme.

Åarjelsaemien saerniekanaalem tseegkedh maahta joekoen vihkeles årroth juktie åarjelsaemien nænnoestehedh goh aarkebiejjien giele, saemiedigkiepresidente Aili Keskitalo jeahta.

ÅARJELSAEMIEN SEMINAARE JIH SAEMIEN FILMEFESTIVAALE

Jeatjah åarjelsaemien prosjekth mah dåarjoe åadtjeme Leah Tröndelagen fylhkentjietle/

Aajege gielejarnge mij 100.000 kråvnah dåarjoe åadtjeme juktie seminaarem Gieleviermie öörnedidh åarjelsaemien gieletsiehkien bijre mij Rørosesne öörnesåvva gålkoen 7. – 8. b.

Rørosen tjielte 80.000 kråvnah åadtjoeji juktie raastendåaresth saemien filmefestivaalem öörnedidh gålkoen 7. -10. b. Daate festivaale edtja akte bielie årroth festivaaleste Raasten Rastah mij öörnesåvva fierhten jaepien.

Sammendrag

Samtingsrådet har bevilget 300 000

kr. til Rørosnytt i støtte til etablering av en sørsamisk nyhetsside på nett. Videre er det gitt støtte

til Trøndelag Fylkeskommune/ Aajege språksenter, spå kr. 100.000 kr for seminaret *Gieleviermie*. Røros

kommune fikk 80.000 kr i støtte til samisk musikkfestival.

Byggestart og fremtid for Saemien Sijte

Statsbygg har sendt byggeprosjektet for det nye Saemien Sijte på anbud med tilbudsfrist nå i slutten av september og kontraktinngåelse før jul i år. Det er Statsbygg som står for nybygget på Horjemstangen i Snåsa der Saemien Sijte skal flytte inn og åpne dørene i 2022.

Den videre fremdriften i prosessen vil være bygging av anleggsvei våren 2020 og klargjøring av tomten sommeren 2020. Byggestart blir høsten 2020 og man vil kunne starte innflyttingen i november-desember 2021. Det blir da et omfattende arbeid med å klargjøre utstillinger og få overført gjenstander fra magasiner både lokalt og gjennom tilbakeføringsavtalen *Bååstede*.

ØKT AKTIVITET OG BEMANNING

Direktør Birgitta Fossum ved Saemien Sijte regner med å øke bemanningen ved museet med 2 til 3 personer fram mot ny-åpningen, men behovet er her allerede nå.

– Vi trenger flere som kan arbeide med formidling og samlingsforvaltning. Sametinget har lovet å øke bevilgningene til Saemien Sijte frem mot åpningen av det nye museet. Vi har også nå kommet inn på fylkeskommunens budsjett og håper på å

komme inn på en liknende fordeling som «norske» museer under Kulturrådet som har en støtte på 30/40 prosent fra fylke og kommune mens staten, i vårt tilfelle Sametinget, står for de resterende 70/60 prosent av samlet behov for tilskudd. Vi tror også at vi vil få økt egen inntjening ved det nye museet.

ULIKHETER I MUSEUMSVERDEN

Tilskudd og støtteordninger til Saemien Sijte og de andre samiske museene har blitt tematisert ved flere anledninger. Når Stortinget har gjennom statsbudsjettet har gjort «museumsløft» har dette ikke på kommet samiske museer til gode. Samiske museer får sine statlige tilskudd gjennom Sametinget som får sine øremerkede midler til hele kulturfeltet, men har ikke fått den samme økningen. Dette har også blitt påpekt i museumsfaglige fora, blant annet i lederartikkel i Museumsnytt 2/2019. I lederartikkelen skriver redaktør Signy Norendal blant annet: *De samiske museene har et nasjonalt ansvar for å ivareta den samiske kulturarven i sine respektive områder – og for sine respektive samiske grupper. Dette gjør disse museene på vegne av hele befolkningen, ikke bare den samiske.*

EINAR BONDEVIK

Gærhkoeeveljeme Skiereden 9. b. 2019

Valgresultat ved kirkevalget i Norge

Ved valg til Saemien Åålmegeeraerie ble det følgende valgt inn
Maja-Kristine Bransfjell, fast rådsmedlem
Paul Bendikk Jåma, fast rådsmedlem
Laila Anita Otervik, fast rådsmedlem
Lajla Kristine Danielsen Lifjell, fast rådsmedlem
Roger Bendiksen, 1. vara
Sonja Kristine Danielsen, 2. vara
May Bente Anita Jønsson, 3. vara
Maths Mortensson, 4. vara
Pål Kristoffer Toven, 5. vara
Menighetsrådet vil avholde konstituerende møte 21.-22. oktober.

Ved valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd ble følgende valgt:
Bjørn Thomas Åhren, fast representant
Gustav Kant, 1. vara
May Bente Anita Jønsson, 2. vara
Bispedømmerådet vil avholde konstituerende møte 24. september.

EINAR BONDEVIK

Sööfine áahpenidh

Daan tjaktjen maehete Sööfine áahpenidh. TMM Produksjon lea áarjelsaemien maanaTV-raajroem dorjeme. Luhkie aejkieh áadtjoebe Sööfem gaavnesjidh. Sööfe luhkieakten jaepien báeries jih Tráantesne áarroeminie.

TMM Produksjon lea beetnegh Saemiedigkeste áadtjeme maanaTV-raajrojne barkedh. NRK Super jih NRK Sápmi jih TMM Produksjon ektesne barkeme dam darjodh. TMM produksjon dæjman, mietsken asken, eelki dejnie barkedh. Jaepien mænngan, dellie riejries amma!

SAEMIEN NĪJTE STAARESNE

Sööfe Tráantesne áarroeminie, stoerreviel-line jih eejhteginie aktine. Sööfen tjidjtjie iktesth fuehpesne juktie dáakterinie skiemtjegáetesne barkeminie. Gosse Sööfe skuvlesne orreme jih edtja eejhtalledh, dellie aahka gon aajjan gáajkoe guessine vualka. Tuhtjtie hijven aahkine soptsesidh. Aahka sáarne guktie dej beeli. Sáemies aejkien

dellie aajjam bæjjese vaaran dáerede. Sööfe murrede gosse dah guaktah giedtesne. Dellie Sööfe eadtjohke viehkehte. Gosse gáatan Tráantesne báata, dellie bööremes voelpine soptsese maam dorjeme gosse aahka gon aajjan luvnie lij. Ij gáessie Sööfen voelpe krievvien luvnie orreme, jih ij saemien vuede daejrieh. Ij guarkah man bijre Sööfe soptsese. Numhtie stoere staaresne geerve Sööfese. Díhte oktegh domtoe jih ron-testalla guktie noere saemien nĳeje edtja dáemiedidh gosse stoere staaresne.

SAEMIEDIKIERAERIE MADTJELE

– Mijjeh joekoen geerjeme gosse maehete dáarjoem vedtedh dagkeres prosjektese. Raajroe hijven sjáetta gosse gellie saemien maanah jĳtji bijre soptsesidh. Raajroe saemien kultuvrem gellielaakan vuesehte jih áehpiedahta. Díhte vihkele dovne saemien jih daaroen maanide, Mikkel Eskil Mikkel-sen, Saemiedigkieraerien líhtsege, jeahta.

MEERKE KRIHKE LEINE BIENTIE

Gellie almetjh barkeme áarjelsaemien maanaTV-raajroem darjodh.

Sammendrag

I høst lanseres den nye sørsamiske barneTV serien "Sööfe". Vi får bli kjent med Sööfe som er elleve år og bor i Trondheim.

I ferier drar hun på besøk til sine besteforeldre. Hun liker godt å bli med bestefar til fjells for å hjelpe til med reinflokken. Når hun kommer tilbake til bylivet i Trondheim forteller

hun sin bestevenn om hva hun har gjort i ferien. Innimellom kjenner Sööfe at det er vanskelig å leve midt mellom to verdener: på fjellet og hverdagene i byen. TMM Produksjon har

jobbet med innspillingen i et år. Serien er et samarbeid mellom TMM Produksjon, NRK Super og NRK Sápmi. Sametinget har gitt økonomisk støtte til produksjonen.

FOTO: MEERKE KRIHKE LEINE BIENTIE

Garrabealeste/Fra venstre: Jone Utsi Kappfjell, Anne-Lájlá Kappfjell Gaup, Ellinor Marie Bransfjell, Naimi Renander Bransfjell, Sanna Aasta Sofie Granefjell, Hilma Dunfjeld Mølnvik og Mattis Haugom Nordfjell.

Saemien Ááálmegen skyllijemaanah 2019 – Saemien Ááálmeges konfirmanter 2019

Lustes dáehkie skyllijemaanah Oppdalen gærhkosne skyledin mietsken iin biejjien.

Sĳhtebe Oppdalen ááálmege ektie-barkoen ávteste gĳhtedh. Aaj skyllijemaanide gĳhtebe jih eejhtegidie.

En flott konfirmantgjeng avsluttet konfirmantåret med en ukes leir på Oppdal og konfirmasjonsgudstjeneste i Oppdal kirke.

Vi sier takk til Oppdal menighet for samarbeid og takk til konfirmanter og foresatte for samværet gjennom året!

Meerke Krihke Leine Bientie, ávtehke jaahkoe-ööhpehtæmman/trosopplærer. Bertil Jönsson, diakonije-barkije/diakoniarbeider. Einar Bondevik, hearra/prest.

Rekordmånga konfirmation i

Den 30 juni samlades omkring 900 personer i Burträsk kyrka för att vara med på årets rekordstora konfirmationsgudstjänst då 64 unga samer gick fram till altarringen.

Det är sannolikt unikt i dag i Svenska kyrkan att en procession med konfirmander är så lång som den var den här junidagen i Burträsk kyrka. Det samiska konfirmandlägret som ökat i popularitet för varje år, samlade i år rekordmånga unga samer från hela Sverige.

Innan konfirmationen i Burträsk kyrka hade ungdomarna under två veckor bearbetat vad det är att ha samisk, ung och kristen identitet. På grund av de många deltagarna har lägret varit förlagt både till Jäkkvik och Burträsk.

KAJSA ÅSLIN

Njaelkie hopsoe jih tryjehke badth sjidti gosse Charlotta Gaebpien-Njaita jih Anne-Grethe Leine Bientie doerkestigan.

Maajeh-jaevresne murriedin!

Jijnjh maanah Maajeh-jaevresne gaavnesjin gosse sjeltie dan giesien. Låavth-gâetesne byöpmedin jih vaajesh goltelin. Gaedtesne stääkedin jih skåajjesne roehtin. Fierhten jaepien Saemien Åålmege jih Aarboten tjielte bööreme *Aahketjh jih aajjetjh tjåanghkoemasse*.

Bearjadahken iehkeden dellie låavth-gâetiem varki tseegkin juktie abroeji. Maanah væjkele viehkiehtidh, doerkh doejin jih doerkestin. Njaelkie hopsoe jih tryjehke badth sjidti!

AKTESNE JURJIEHTIDH

Gosse låavtegem tseegkeme, dellie gejhkie moerh risjnin, biessiem dovne sáarah ohtsedin jih dállem biejin. Dan mænngan bissemepaannam dállese jih bovtsen bearcoem bijrin. Nov amma kruanesaath aaj. Gosse dállem bijre tjihkedamme jih byöpmedamme, dellie luste vaajesh goltelidh.

LUSTE DÁAHKAGIERHKEMINIE STÁÁKEDIDH

Laavvadahken buaredh. Unnemes maanah böötin aahkine, tjidtjine jallh seasine ektene, jih låavth-gâetien bæjngolen nossin. Luste åahpenidh. Smaave gearketjh tjöönghkin jih saedtie-sloehtem tseegkin. Tuhtjin luste dåahkam gäärvedidh. Boengeskuvmiem, gaptam jih svætnoem gäärvedin, jih dellie gierhkemasse garhkedh. Dah báarasábpoe maanah guhkebe vaarrin, sjædtoeh tjöönghkin jih staaolestallin. Dan mænngan báástede låavth-gåatan jih byöpmedin. Dellie lohkemem *Mijjen gærhkoegærjeste* goltelin jih laavloejin. Dan mænngan vytnesjin. Såemies gearketjh tsagkin, såemies laejkine baerkielidh. Eadtjohke badth. Iehkeden, dellie Sjeltien stávroe-almetjh jijnjh njaelkies beapmoem jueriehtamme.

Noere viehkiehtæjja Sagka Sundseth gærjam lohkeminië, Leah Kappfell Jáma eadtjohke goltele.

Almetjh ålkone tjahkasjin jih soptsestallin.

AEJLEGEN GYRHESJIN

Aejlegen gaajhkesj aejlegsvaarjoeh tsaakeme gosse gyrhkesjin. Maanah gærhkosne laavloejin *Gæjhtoe, gæjhtoe* jih *Biejjiem jih askem*. Gosse hearra háaloeji, dellie hijven raefsesne kraanoen nelnie stääkedidh. Dan mænngan gaajhkesj váålese Sjaltan veedtsin prihjtjegem áadtjodh jih njaelkies laejpieh byöpmedidh. Dellie maanah vihth olkese, váålese jaavran vöölkin. Nov amma såemies badth lovvin, idtjin pryjeh gosse lustestallin!

TEKSTE JIH GUVVIEH:
MEERKE KRIHKE LEINE BIENTIE

till unik Burträsk kyrka

Sállan är en procession med konfirmander så lång som när årets samiska konfirmander i Sverige var på väg in i Burträsk kyrka. Korsbärare är Lars Johan Marainen.

FOTO: KLARA LUNDMARK, SAMERADION & SVT SÁPMI

Sammendrag

Også i år inviterte Saemien Åålmege og Hattfjellidal forvaltningskommune til samling på Majavatn under Sjelties tradisjonelle stevne- og kirkehelg. Barna var med og satte opp lavvo og lagde tradisjonell samisk mat. De yngste barna lekte rundt de voksne mens de eldre

løp litt videre omkring. Innimellom var det samling for alle i lavvoen, der de fikk lytte til både fortellinger i *Mijjen gærhkoegærja/Vår familebok* og gamle historier. Søndag var det gudtjeneste i kapellet og kirkekaffe på Sjeltie.

Takker av etter 20 års rådsarbeid i samisk kirkeliv

Mange store opplevelser

Han er født i en gamme ved Dalabekken, grenselinjen mellom Røyrvik og Lierne, som den tredje i rekken av 5 søsken. I gammen bodde de til han hadde passert 12 år, da flyttet de til Slottnes. Han er døpt i Røyrvik kirke, hvis han husker rett som han selv sier. Sigfred Hilmar Jåma har hatt et langt liv i kirken. Og han kommer fra en god tradisjon.
– Samene i Røyrvik har lenge vært et religiøst folkeslag, sier han

Han har vært medlem av Røyrvik menighetsråd og var kirkeverge før det ble lovpålagt med en daglig leder i kirken. Det var på den tiden som sambygdingene lurte på hva en same gjorde i menighetsrådet. Det har ikke alltid vært enkelt å få forståelse for at man kan være både same og bonde og kristen, alt på samme gang. Han har også sittet to perioder i Røyrvik kommunestyre.

BARNEÅR

Men Sigfreds historie begynner før råds- og styrearbeidet. Han hadde en fin oppvekst. Storfamilien bidrog alle til barneoppdragelse av alle barn i nabolaget. Det var trygt for en liten gutt og vokse opp slik.

– Tjiddtjie (mor) var med oss hele tiden, det var fint og trygt, forteller Sigfred. Når de flyttet til Slottnes var det en stor omstilling. Nå skulle de sove i hus og ha senger og så hadde det kommet elektrisk strøm til bygda. Og så ble det bilvei etter hvert. Han husker at Lars Bendiksen var den som hadde motorbåt og stod for transport at folk og varer til og fra Gjersvik som var kommunens handelssentrum den gang.

Han er ikke sikker på om han husker, men han har i hvert fall fått fortalt en historie fra da han var 3-4 år. Familien hadde gått til Devikelva for å fiske. Sigfred hadde eget fiskespør. Når det ikke var noe mere interessant i elva

trasket Sigfred hjem. Det tok en stund før tjiddtjie oppdaget at han var forsvunnen, men det endte vel.

SKOLEGANG PÅ INTERNAT

Skolen startet han i Hattfjelldal som syvåring. En internatskole som han trivdes noenlunde på, takket være at mange fra hjemmegrenda gikk på samme skole. Den gang var det skole fra mandag til og med lørdag og læreren var Nils Tingvoll. På søndagene var det søndagsskole og det var samme Nils som stod for den. Eneste sjanse for å slippe søndagsskolen var å delta på et skirenn. Den første boken han husker at de fikk på skolen var ABC boken skrevet av bispinne Margrethe Wig og den var skrevet på nordsamisk. Det var tøft å starte skolen i august og få sin første hjemreise til jul. Det ble lang tid hjemmefra det. Han gikk hele sin skolegang i Hattfjelldal også framhaldsskolen.

Etter at han hadde gått ferdig i Hattfjelldal, reiste han til Karasjok for å gå på DSU, den samiske ungdomsskole. Her gikk han et år, så reiste han hjem og var hjemme et år, så reiste han tilbake til Karasjok og tok et år på samisk folkehøgskole. Det var i Karasjok han ble kjent med læstadianismen. Fra Røyrvik var han kjent med både Finnemisjon og Pinsebevegelsen, dette var organisasjoner som samene i Røyrvik var engasjert i. I tillegg til at

"Nå skulle de sove i hus og ha senger og så hadde det kommet elektrisk strøm til bygda. Og så ble det bilvei etter hvert."

mange var trofaste kirkegjengere i den lokale kirken. Jonas Marsfjell var et fast innslag på så godt som alle gudstjenester i kirken.

LANDBRUK OG BONDEYRKET

Fram til 1969 var han hjemme i Røyrvik, da reiste han til Østfold for å gå på Tomb landbruksskole, en internatskole som ble drevet av Indremisjonen. Han trivdes veldig godt på Tomb, kanskje for at rektoren var fra Trøndelag eller så var det for at her ble hver enkelt elev sett. – Det var en god opplevelse å gå på Tomb, sier Sigfred. Når han kom hjem fra Østfold ble det etter hvert bondeyrket som opptok hans tid. Bonde var han fram til et hjerteinfarkt satte en stopper for han.

I høst er det valg til nytt menighetsråd i Saemien Åålmege. Etter mange år i dette arbeidet stiller du ikke til valg for en ny periode. Hvordan kjennes det?

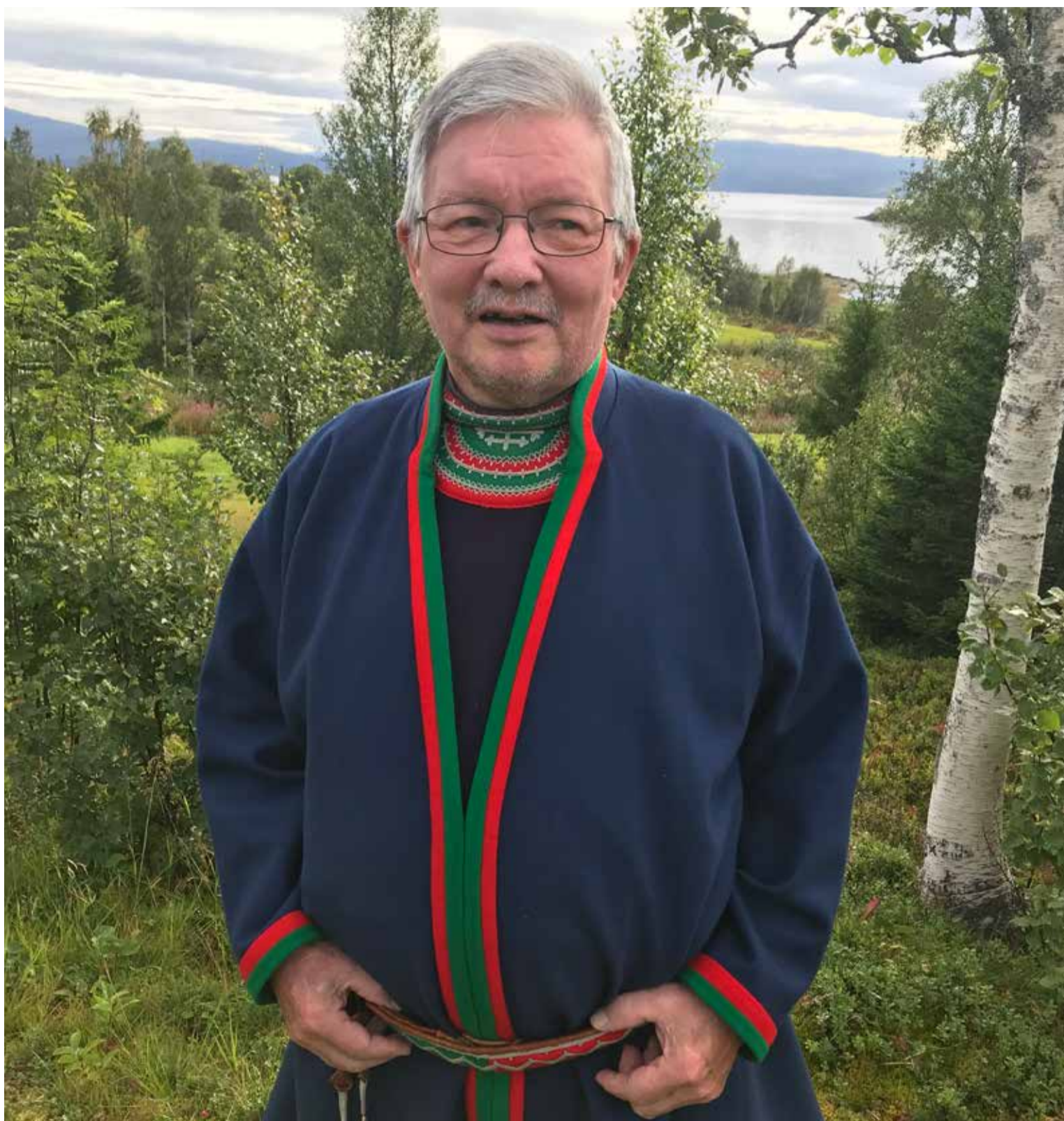
– Det kjennes bare bra. Jeg er nå 73 år og tenker at fire år til

blir for mye. Jeg har vært gjennom en hofteoperasjon og håper på at den andre også blir operert. Jeg orker ikke like mye som før, så det kjennes greit å gi seg nå før jeg blir helt ubrukbar. Jeg har vært med siden ÅGM møte på Stjørdal for snart 20 år siden. Det var et møte med de svenske samene, der vi diskuterte felles utfordringer i utviklingen av sørsamisk kirkeliv. Nå har vi ingen felles møter med de svenske samene, noe jeg ikke forstår hvorfor vi ikke kan få til. Vi skulle også hatt mere samarbeid med de finske samene og selvfølgelig de russiske samene, de trenger vår støtte.

MANGE BEGIVENHETER

Han har fått med seg mange begivenheter, som Samiske kirkedager i 2004 i Jokkmokk, 2009 i Enare, 2013 i Mo i Rana og 2017 i Arvidsjaur.

– De første samiske kirkedagene i Jokkmokk var best. Vi kjørte i felles buss til Jokkmokk og så var det flott med de svenske konfirmantene som deltok under kirkedagene. En annen stor opplevelse var da kirkemøtet i 2015 enstemmig vedtok opprettelsen av Saemien Åålmege som en fast ordning i den norske kirke. Vi hadde arbeidet med å få en egen menighet siden starten av 2000-tallet. Fra 2009 ble vi en forsøksmenighet

Etter mange år i sørsamisk kirkeliv takker Sigfred Hilmar Jåma av fra rådsarbeidet. Og han må kle seg i finstasen når han skal fotograferes hjemme på gården ved Limingen. – Det har vært mange store begivenheter, sier Sigfred

opprettet av kongen i statsråd. Jeg var skuffet over regjeringen at de ikke ville gjøre menigheten til en fast ordning i 2012, men det var kanskje like bra at kirken selv fikk bestemme at den ville ha en slik menighet. Det største har nok likevel vært å få til en samisk konfirmasjon for våre ungdommer. At ungdommene får en samisk tolkning av kristendommen er viktig. Jeg håper at flere saemieh tenker at vårt tilbud med konfirmasjon er bra og vil være med.

UTFORDRINGER

Helt problemfritt har det ikke vært. Ikke alle har vært enige om

utviklingen av samisk kirkeliv i sør. Samisk kirkeråd ville ikke la oss å bestemme helt hvordan vi skulle tilby konfirmasjon til våre ungdommer, eller hvordan 4-årsboken skulle lages. Det samme var det med samisk utsmykking i Nidarosdomen.

– Men resultatet ble tross alt bra, og jeg vil passe på å takke Folke Fjällström for hans flotte arbeid med det samiske alteret. Nå trenger vi ikke å få spesialbehandling for å kjenne oss hjemme i Nidarosdomen. Glasskunsten til Oddmund Kristiansen er flott, men den er ikke så tilgjengelig for folk flest, sier

Sigfred. Han savner også å kunne diskutere utviklingen av samisk kirkeliv med sørsamiske representanter i Samisk kirkeråd og Bispedømmeråd

MEDARBEIDERE

Sigfred har vært glad for Bierna Bienties innsats for det sørsamiske kirkelivet. Hans innsats har betydd mye. I 2014 fikk kom beskjed om at Bientie skulle slutte og man var bekymret for om man skulle fått rekruttert noen ny sameprest. Men Sigfred er ikke bekymret lenger.

– Einar Bondevik som kom etterpå har vist seg å være en

verdigg arvtaker. Jeg er veldig fornøgd med hvordan han fungerer som vår prest. Nå er det en bekymring at vi har to ansatte i deltidsstillinger, daglig leder og trosopplærer. Vi skulle hatt de i 100% stillinger.

Hva tenker du om veien videre for menigheten, Saemien Åålmege?

– For kirkevalget håper jeg på et sterkt og handlekraftig SÅR, og at alle nye medlemmer ser viktigheten med et engasjert menighetsråd. Det er viktig at vi tør å snakke om sørsamisk kirkeliv.

BERTIL JÖNSSON

Geite-kåta i Atostugan ble satt opp i august. Her har reisverket kommet på plass og man har begynt å legge både bark og torv.

Aktivt på Sijti Jarnge

Sijti Jarnge ligger lengst nord av de sørsamiske kultursentrene i Norge, tett ved grensen til Sverige i Aarborten tjjelte/Hattfjelldal kommune. Etter at kommunen ble språkforvaltningskommune har det også blitt endringer ved Sijti Jarnge som har fått en nærmere og tydeligere samarbeidspartner. Markeringen i mars var et eksempel på det der kommunen feiret innlemmelsen i forvaltningsområdet under Hattfjelldalskonferansen som er et arrangement i regi Sijti Jarnge. (I DD 2-19 skrev vi kommunen som arrangør av Hattfjelldalskonferansen. Det er feil. Konferansen har i alle år vært arrangert av Sijti Jarnge.)

I august deltok Sijti Jarnge med seminar og sydsamisk historie og slekter i forbindelse med Klemetspelet. Dag Brygffjell, Birger Ekelid og Kjell-Åke Lundström stod for det faglige innholdet der.

På samme tid var også Sijti Jarnge involvert i bygginga en geite-kåte i Atostugan. Det var et prosjekt i regi av Aktene som er et Interreg-prosjekt mellom Sijti Jarnge, Storumans kommune.

SPRÅKBAD OG -KURS

Det planlegges også et språkbad i løpet av høsten, ett for nord-samisktalende og ett for sørsamisktalende. Her blir det lekemuligheter for barna. Videre vil man også starte opp et nybegyn-

nerkurs i sørsamisk språk. Her er det forventet at interessen vil være stor. Det forrige kurset fikk dobbelt så mange påmeldte i forhold til det som kunne tas med.

SEMINAR OG MARKERINGER

Sijti Jarnge deltar også den 4. oktober i Arjeplog på 100-års markering av tvangsforflytningene. Reinbeitekonvensjonen av 1919 stengte grensen for Kare-suando-samene som ikke lenger kunne benytte seg av reinbeitene ved kysten.

Den 11.-13. og 18.-20. oktober er det så kurs i gjøre mønster og sy kofte med Lise Tapio Pittja. Det skal også avholdes et slaktekurs i løpet av høsten.

Gielevåhkoe/språk-uka skal

også markeres i Aarborte/Hattfjelldal. Den 24. oktober bli det minneseminar for Anna Jacobsen og Gustav Kappfjell med etterfølgende konsert. 25.-26. oktober er det forelesning og workshop med Maret Ravdna Buljo. Og den 26. oktober er det også forelesning med tema «Ren som medicin och slöjd» og workshop med tradisjonell samisk mat som skal serveres den på Sijti Jarnge.

For ytterligere informasjon om aktiviteter kan man søke opp Sijti Jarnge/Aktene på Facebook eller se www.aktene.no. Der kan man også melde seg på aktiviteter og kurs.

EINAR BONDEVIK

Fagdag "Samisk kirkekunst"

Hva er samisk kirkekunst? Hvem definerer hva som er samisk kirkekunst og hva som ikke er det? Dette er eksempel på spørsmål vi ønsker å belyse på en fagdag fredag 22. november i Erkebispegården, 2. etg. (kontorlokalene til

Nidaros biskop og bispedømmeråd) kl 12.00-17.00.

Det blir blant annet vist eksempler på sørsamisk kirkekunst, vi skal besøke det samiske alteret i Nidarosdomen og Bierna Bientie skal innlede om "Korset - fra barmklede til kirkekunst".

Kurset er åpent for alle, men er særlig for dem som har ansvar for å anskaffe eller utforme samisk kirkekunst i sørsamisk område. Fagdagen er gratis, men det er begrenset plass og derfor påmelding.

For mer informasjon og påmelding følg med på Nidaros bispedømme sine nettsider kir-

ken.no/nidaros eller ta kontakt med rådgiver Vigdis Aanderaa Aakre på Nidaros bispedømmekontor, epost: va397@kirken.no eller tlf.: 73 53 91 13.

VIGDIS AANDERAA AAKRE

Organisationerna som var med till FN var Sijti Jarngje, Gaaltije, Nord Universitet och Åarjelsaemien vierhtiesáafoe Sørsamisk kunnskapspark. Från vänster: Josefina Skerk, Inga-Lill Sundset, Erika Unnes, Jenny-Krihke Bendiksen, Leiv Seim, Ramona Kappfjell Sørfjell och Roy Kappfjell. Vi fick finansiering genom Trøndelags och Nordlands fylkeskommune.

FOTO: SIJTI JARNGE

Till FN för att få prata med sitt eget lands regering

Solen skiner, gula löv singlar ner och lavskrikor kommer flygande. Mitt första år på Sijti Jarngje har passerat halvlek. Vilken omställning det har varit! Sedan i januari har jag på allehanda vis blivit bekant med skillnaden mellan norsk och svensk sida av Saepmie. Från byråkrati till priset på kaffe, inkörningsperioden har varit hård.

Men tänk ändå, att få vara med om att jobba på ett samiskt språk- och kulturcenter. Jag är tacksam över de som banat väg.

På mitt vis hoppas jag också kunna ge plats till fler. Efter tio år i samisk politik är jag, tyvärr, just nu ganska desillusionerad. Trots regeringens fina löften förstörs mer och mer av markerna. Min kraft tryter och stubinen är kortare än förut. Min plan är därför att bidra på annat vis.

I början på året frågade jag om några andra samiska institutioner ville följa med till FN. De var positiva och vi höll öppet så att ungdomar kunde ansöka om att följa med. Av alla fantastiska ansökningar valde vi ut två. Så vi hamnade i en värld av gula taxibilar, skyskrapor och inte minst massor av stressade människor. Åtminstone tills vi kom närmare FN-skrapan.

Varje år i två veckor byts de mörka kostymerna som oftast bärs här ut mot något mer färgstarkt. På FN:s årliga urfolksmöte träffas tusentals representanter för urfolk och länder som urfolk bor i för att diskutera sig fram till bättre lösningar på våra utmaningar.

Vi deltog i mötet och höll ett eget seminarium inne i FN-huset om situationen för sydsamiskt språk. Ungdomarna berättade om sina erfarenheter av att ha

växt upp i Norge och kämpat för att få rätt att lära sig och utveckla sin sydsamiska. Det blev väldigt fint med kloka inlägg från deltagare från andra delar av Saepmie och Nya Zeeland.

Det verkligen mäktiga med ett sådant här möte är att börja förstå hur många vi är. Inte bara vi samer, utan alla urfolk. Vi är över 700 miljoner personer på jorden som delar en historia av att våra marker stulits och vårt språk har kallats värdelöst.

Sådana här konferenser är också bra för att få träffa folk med makt. Min erfarenhet är att det, galet nog, är den bästa platsen att åka till för att få prata med sitt eget lands regering. Vi träffade både Norges och Sveriges statssekreterare. Vi fick också äran att prata med Victora Tauli Corpuz, som är den ansvariga på FN för urfolksfrågor. Hon var väldigt intresserad av att höra

om hur Sverige och Norge sköter sina åtaganden gentemot sydsamerna och hon kom med tips om hur vi kunde lyfta frågan vidare.

Min poäng med resan var att tillsammans med andra börja fundera på hur vi kan se till att fler samer, och särskilt samiska ungdomar, får kunskap och nätverk för att använda verktyg som exempelvis FN. Ska vi kunna säkra våra rättigheter och inte gå under på kuppen så måste vi vara många som hjälps åt att dra.

Så resten av andra halvlek ska jag bland annat klura på hur Sijti Jarngje kan bidra till det.

MED VÄNLIGA HÄLSNINGAR
FRÅN ÄLGSKOGEN
JOSEFINA SKERK
DAGLIG LEDARE SIJTI JARNGE
AARBORTE/HATTFJELLDAL
NORGE

Samisk kirkeråd og Kirkelig Ressurssenter samarbeider om hjelp til hjelpere

I de seneste tiårene har det blitt stadig mer åpenhet om at vold og seksuelle overgrep er mange menneskers erfaring. Personlige fortellinger og bekræftede tall viser at det som ikke skulle skje, likevel skjer i alle samfunnslag i majoritetssamfunnet og i ulike minoritetsfellesskap.

I de seneste årene har forekomst av vold og seksuelle overgrep i det samiske samfunn fått offentlig oppmerksomhet.

Det samiske samfunnet er et lite samfunn, bundet sammen gjennom felles tradisjoner og sterke familie- og slekts relasjoner og ulik grad av opplevelse av tilhørighet i disse småsamfunnene. Alle kjenner noen i nær familie, slekt, på arbeidsplassen, i skolesituasjonen, i menigheten eller i vennekretsen som er direkte rammet, enten som offer, overgriper eller ved å være pårørende.

SAMARBEIDSPROSJEKT

Med samarbeidsprosjektet «Det har skjedd mitt barn», vil Samisk

kirkeråd og Kirkelig Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep gi oppmerksomhet til det som er vanskelig og hva som kan være til hjelp når en er nærstående. Også den nærstående blir rammet når det skjer vold og seksuelle overgrep. Ofte kan den nærstående ha lignende opplevelse av konsekvens av overgrepet; skam, ensomhet, ambivalens og frykt. Prosjektet er særlig opptatt av hvordan samisk kirkeliv i de ulike lokale sammenhengene kan bidra til trygge rom og et tydelig ståsted for nærstående som står ved den utsattes side. Det tar utgangspunkt i erfaringer om å være utsatt og å være nærstående.

ERFARINGSBASERTE HISTORIER

Prosjektet vil munne ut i et ressurshefte rettet mot kirkelige medarbeidere. I heftet vil det i tillegg til korte faglige tekster som bidrar til å løfte fram den sårbarheten som ligger i det å være nær noen som har opplevd overgrep, være ni erfaringstekster om det å være nærstående. Erfaringstekstene rommer ulike erfaringer, også

hva alder og kjønn angår. Ingen av tekstene forteller et enkeltmenneskes historie, men er satt sammen som fiktive tekster. Bakgrunnen er likevel mange fortellinger fra det samiske miljøet om opplevelser som har satt spor. For hver erfaringstekst er det invitert mennesker til å gi respons, eller et svar til teksten, som skal hjelpe kirkelige medarbeidere i alle menigheter der det bor samer til å forstå rammene rundt disse fortellingene, og i neste omgang være i stand til å både ha en grunnleggende forståelse og respekt for at det samiske rommet kan være annerledes enn det såkalt norske.

FORSTÅELSE FOR PÅRØRENDE

Prosjektets opprinnelse ligger i møtet med to mennesker som uavhengig av hverandre ga uttrykk for at den ene som kirkelig ansatt opplevde at det manglet faglig materiell som ga noen retninger for kirkelige medarbeidere som ikke kjenner samisk kultur, og den andre en mor, som i mitt møte med hjelpeapparatet opplevde en stor ensomhet og manglende for-

ståelse, fordi fokuset ikke var på at de var foreldre som bar på et traume, men på etnisitet og religiøs tilhørighet.

SAMISKE STEMME

Et viktig moment i dette arbeidet har derfor vært de samiske stemmene. Hver av fagtekstene og responsene er skrevet av mennesker som enten jobber i menigheter i samisk område/har teologisk bakgrunn med et spesielt fokus på samisk kirkeliv, er fagfolk innenfor helsevesenet med kompetanse på samiske forhold eller har en annen tilknytning til dette temaet. En stor del av disse stemmene er samer selv som skriver. For prosjektet har dette vært viktig, fordi man ser behovet for at dette er et innenfra-prosjekt.

I løpet av høsten vil ressursheftet være ferdigstilt, og det vil i første omgang være tilgjengelig for menigheter, men det vil også komme i salg via nettsiden til Kirkens ressursenter for vold og seksuelle overgrep.

ELISABETH TORP/
MARIA R STEINSVIK,
PROSJEKTMEDARBEIDERE

Gïele-jaepie Saemien Gærhkoeraeresne

Daan jaepien FN sæjhta almetjh edtjeh gïele-jaepiem heevehtidh. Åarjel-saepmesne boelhketjem joe dam lea heevehtamme. Saemien Gærhkoeraerie aaj sæjhta saemien gïelide nænnoestidh jïh vaarjelidh.

Saemien Gærhkoeraerie sæjhta saemien gïelide nænnoestidh. Gosse Saemien Gærhkoeraerie tjåanghose böorie, dellie almetjh åadtjoeh ietnien gïelem soptsestidh jïh goltelidh.

SAEMIEN GÏELIDE VAARJELIDH

– Mijjeh geerjene gosse maechtebe gellie gïelh tjåanghkosne utnedh. Ietnien gïele vihkele gærhkose. Hijven gosse almetjh gaavnesjeh jïh jïjtsh gïelh soptsestieh jïh guvlieh. Numhtie mijjeh

saemieh sinsitniem nænnoestibie jïh eevtjebe, Risten Turi Aleksandersen, Generalsekretær, jeehti gosse daan giesien Saemien Gærhkoeraerien tjåanghkoem Romsesne rïhpesti.

MEERKE KRIHKE
LEINE BIENTIE

Sammendrag

Samisk kirkeråd jobber for å ivareta og legger til rette for at alle skal kunne ta i bruk de samiske språkene. Samisk kirkeråd jobber daglig for at alle skal kunne både snakke og høre de samiske språkene. På Samisk kirkelivskonferanse i Tromsø i sommer ble hele konferansen tolket til de tre samiske språkene.

Joseph Fjellgren (Deatnu) jïh Ristin Persson (Jijnjeværie) toelhkestigan gosse Saemien Gærhkoen jjeledetjåanghkoeromsesne.

FOTO: MARIA EDDERO PERSSON

I juni prästvigdes Sofia Strinnholm i Härnösands domkyrka. – Gudstjänsten är som ett tryggt rum. Det är något jag uppskattar väldigt mycket och som jag hoppas kunna förmedla till fler, säger hon.

När jag själv går på en gudstjänst så är det som ett andningshål, som ett tryggt rum där allt får plats och där tiden har som en egen takt.

Konfirmandledaren Sofia har blivit präst:

Det var gudstjänsterna som avgjorde valet

Till sitt femte samiska konfirmandläger kom Sofia Strinnholm som nyvigd präst. Det var lite ovant när konfirmanderna pratade om henne som "prästen" istället för Sofia, men det kändes ändå rätt.

– Det blev tydligt att jag har ett större uppdrag än att vara mig själv. Samtidigt är ju jag redskapet, jag har blivit kallad att var prästen Sofia, med mina erfarenheter och kunskaper, säger hon.

Sofia Strinnholm är 31 år och uppväxt i Haverö i Ånge kommun. Hon var med på sitt första läger som ung ledare redan 2007, då fick hon avbryta läget med bruten fot, senare har hon jobbat som konfirmandledare på tre läger och nu i sommar som präst. Hon känner sig hemma med de samiska ungdomarna.

– Jag var ledig en dag efter att jag prästvigts, sedan drog jag iväg 50 mil till Jäckvik där en del av kon-

firmandlägret samlades. På kvällen satt jag där med konfirmanderna och tog in miljön och jag kände mig så bekväm, jag kände mig hemma. Det var så skönt att få landa och känna att det här är bra.

VILL PLUGGA SYDSAMISKA

Hon har själv samiska rötter.

– Jag är inte uppväxt i en samisk familj men har samiskt påbrå på farmors och troligtvis också på mormors sida, berättar hon.

I framtiden, när hennes masteruppsats är avklarad, vill hon plugga sydsamiska för att kunna möta samiska församlingsbor på deras eget språk.

– Jag vill lära mig sydsamiska och kunna använda det vid dop, begravningar och vigslar. Jag tänker att vi som kyrka behöver lyfta in språket och synliggöra de samiska församlingsborna mer, att det är deras kyrka också, att kyrkorummet ska vara tryggt och inbjudande för alla, säger hon.

Det var tiden som ung ledare,

efter att hon konfirmerats, som ledde henne in i kyrkan.

– Först tänkte jag mest bara att det var bra att få erfarenhet som ledare, men det blev något mycket viktigare. Under utbildningen vågade jag börja öppna mig och pröva om jag trodde på Gud, berättar hon.

Efter ett år som volontär och flera års arbete som församlingsassistent frågade hon sig om det var församlingspedagog eller präst hon skulle bli. Gudstjänsterna avgjorde valet.

– När jag själv går på en gudstjänst så är det som ett andningshål, som ett tryggt rum där allt får plats och där tiden har som en egen takt. Det är något jag uppskattar väldigt mycket och som jag hoppas kunna förmedla till fler, säger hon.

KONFIRMANDLÄGREN BETYDELSEFULLA

Som församlingsassistent arbetade Sofia i Arnäs, Gideå och

Trehörningsjö pastorat och i Östersunds församling. Nu kommer hon att göra sitt första år efter prästvigningen, som pastorsadjunkt med handledning, i Krokoms pastorat med Alsen och Offerdals församlingar som huvudsaklig arbetsplats.

– Det ser jag verkligen fram emot, att få förrätta mina först vigslar, dop och begravningar. Det känns jättebra, säger hon.

Först efter året som pastorsadjunkt är hon fullfjädrad för uppdraget som präst och kan söka fast tjänst i en församling. Kanske kommer hon ändå fortsätta att vissa år arbeta på det samiska konfirmandlägret.

– Det känns betydelsefullt att få bidra till de samiska ungdomarnas fördjupning i sin identitet som ung, same och döpt, säger hon.

KAJSA ÅSLIN

Feltleder Mattis Danielsen forteller om funn som er gjort i Guevtele/Skardsfjella under kulturminnevandringa i august.

FOTO: AAJEJE

Gamle samiske kulturminner i Røros-traktene

Det var "gammelt nytt" som var tema på vandringen i Skardøra tidlig i august. Rørosmuseet og Saemien Sijte samarbeidet om et registreringsprosjekt av kulturminner tilbake i 2012-2014 men nå var det anledning å bli med på vandring og se og høre om de spennende funnene som ble gjort.

Området ligger i Guevtele/Skardsfjella mot Stugudal, nord for Røros i Tydal kommune. Feltleder for prosjektet og guide for vandringen var Mattis Danielsen.

– Det var ikke gjort registrering av samiske kulturminner i området her fra før. Men nå har vi gjort 120 samiske registreringer og dokumentert betydelig gamle samiske boplasser. Høyfjellsområdet er lite undersøkt men det finnes omtale om bruk av området og ved å lete nærmere der man har gode lokaliseringsfaktorer har man avgrenset område å søke på og da er det lettere å finne spor, forteller Danielsen.

LOKALISERINGSFAKTORER

Får å avgrense søkeområdet gikk man altså dit man regnet med en viss sannsynlighet for at det

hadde bodd folk. Tørrbakker med nærliggende tilgang til vann, fortrinnsvis vannkilder og nærhet til rein-trekket er gode bo-områder og dermed aktuelle leteområder. Og det ble gjort funn, mange funn. Om lag 120 samiske kulturminner er blitt registrert i databaser og etter hvert har man fått mer kunnskap om noen av funnene. Blant annet har to ildsteder fått nærmere undersøkelser ved hjelp av karbondatering og disse viser spor tilbake til 800-tallet.

Det er påvist funn av kokegropen som viser boplasser tilbake til Kristi fødsel ved Møsjøen som ligger ved foten av Guevtele/Skardsfjella. Hvorvidt disse ble brukt av en samisk befolkning eller andre er vanskelig å si. Ved Møsjøen har man også funnet boplasser og en grav som viser samisk befolkning tilbake mot 1500-tallet med kontinuitet opp til nyere tid.

Ei beingjemme datert til 1500-tallet kan se ut til å sammenfalle tidsmessig med grava, og flere ildsteder viser bosetning gjennom 17- og 1800-tallet.

– Gjenstander fra disse funnene ble tidligere tolket som langt yngre på grunn av tilpasning til fremrykningsteorien, sier Daniel-

sen og viser til teorien fremsatt av historiker og geograf Yngvar Nielsen. I 1889 la han fram sin hypotese om at samene kom vandrende fra nord på 16- og 1700-tallet og befolket områdene sør for Namdalen. Teorien er senere blitt tilbakevist av både historikere og arkeologer.

– Med disse siste arkeologiske funnene er de den siste spikeren i kista for Nielsens teori, sier Danielsen.

SAMMENHENG I SAMISK NÆRVÆR

Sammen med tidligere kjente funn på Kvikne og på Dovrefjell viser de eldste samiske boplassene i Guevtele/Skardsfjella en sammenheng i bosetning og samisk nærvær fra tidlig vikingtid. Dette er gjort med forholdsvis liten innsats og få dateringer, så det er trolig mer å finne.

– Når vi finner typiske gammetufter eller teltboplasser vet vi det stammer fra en samisk befolkning. Samer er den eneste kjente befolkningen som har bodd i sådanne låavth-gåetieh/telt-kåter, i kontinuitet fra nyere tid, og nå bakover til vikingtid. Funn av ulike andre kulturminner vil også kunne vise samisk

tilhørighet til bosteder, forteller Danielsen videre. Nyere boplasser kan være forholdsvis enkle å finne. Men ved eldre minner vil disse være fullstendig overgrodd og eventuelle vollstrukturer kan være borte. Da ser man etter spor i terrenget, som ulikheter i vegetasjon og mulige boflater. Gjennom bruk av jordsonder kan man kjenne etter steinkonstruksjoner i bakken, og ta ut jordprøver som kan inneholde kull, og derved påvise et ildsted.

TRENGER MER KOMPETANSE

Mattis Danielsen har arbeidet med flere prosjekter innen arkeologi, og hadde også med seg andre arkeologer i dette prosjektarbeidet. Men arkeologen som ikke var vant til å lete etter samiske kulturminner følte seg til tider overflødig når det gjaldt letemetodikk etter samisk bruk.

– Det er viktig med kulturell kompetanse. Det trengs mer fokus på samiske kulturminner, mer realkompetanse og flere undersøkelser på samiske kulturminner, slår Danielsen fast.

EINAR BONDEVIK

Samisk historie på skilt i Rana

I DD 1 2019 omtalte vi prosjektet Raanen Vuodna som skulle synliggjøre det samiske historien i Rana kommune. Nå har prosjektet gått inn i sin andre fase med flere skilt som er hengt opp i bybildet. I august var det byvandring der kunster Sissel M. Bergh fortalte om skiltene hun har laget og historiene som er knyttet til dem.

Hvert skilt/plakat forteller en historie om en person, om gjenstander, om et sted eller om eldre og aktuelle samfunnsforhold knyttet til den samiske historien og livet i Rana. Det er fortellinger om steder samer har oppholdt seg, om samene fra Rana som ble misjonær i Kina og om en lappe-lensmann som tok seg friheter og endte opp som en velholden mann. Det er et mangfold i innhold og også i geografi. I tillegg til skilt i sentrum er det satt opp skilt på skoler og flere steder i den langstrakte kommunen.

KUNST SKAL GI REAKSJONER

Fransisca Kappfjell Herbst har vært kontaktperson for Raanen saemieh (Rana sameforening) inn i prosjektet.

Dette skiltet forteller om tre språk som møtes, og passer godt til foreningen vår, sier Fransisca Kappfjell Herbst som har vært kontaktperson for Raanen saemieh i prosjektet.

FOTO: DD/EINAR BONDEVIK

”Responsen fra grunneiere har også vært god.”

– Det har kommet mange positive reaksjoner etter at skiltene har kommet opp. Mange kom også innom på deler av byvandringen og syntes det var interessant å høre. Det er mange som ikke er kjent med Ranas samiske historie, forteller Kapp-

fjell Herbst entusiastisk. Men det har også vært kritiske stemmer til noe av presentasjonen.

– Skiltet med komminga/gaamegh er feil, ifølge noen. De sier det er samene som har tatt etter sko-sømmen fra lokale norske, og ikke motsatt slik det skiltet viser, forteller Kappfjell Herbst.

MANGE BIDRAG

Det er mange i sameforeningen som har bidratt med tips og opplysninger til kunstneren. Slik har dette også blitt bygd opp fra gras-

FOTO: ARE BJØRGEN

Kunstneren Sissel M. Bergh forteller om arbeidet med og innholdet på skiltene under byvandring i august.

rota. Responsen fra grunneiere har også vært god. I følge Kappfjell Herbst er det kun et fåtall grunneiere som har takket nei til å få satt opp skilt på sin grunn. Andre har på sin side ønsket prosjektet hjertelig velkommen. Utover høsten vil det bli satt opp flere skilt etter som avtaler med grunneiere blir klargjort og tiden strekker til. Målet er at skiltene skal bli stående gjerne i to år.

EINAR BONDEVIK

Åpning av Zarina-tangen i Røyrvik

Den 19. juni ble den offisielle åpningen av Zarina-tangen markert i forbindelse med Gieleviermie 2019, samling i sørsamisk språknettverk.

Zarina-tangen ligger to kilometer fra Røyrvik sentrum ved Limingen. Her bodde fram til 1838 Zarina Zarisdatter. Dette er den mest kjente og eldste samiske bosetningen i Røyrvik. Ennå kan man se rester etter hennes bosted og et system med flere fangstgroper. Her er det fullt med samiske fornminner. Tidligere har kommunen lagt til rette for en tursti til området og nå har man sammen med Sametinget og Fylkeskommunen bygget et anlegg med gamle og stolpebur. Lars Alvar Thomason har stått for oppsetningen av gammen og Næjla Joma har stått for oppsetningen av stolpeburet.

SYNLIGGJØRING AV HISTORIEN

Den offisielle åpningen stod Røyrvik kommunes ordfører Hans Oskar Devik for. I sin tale tok han opp at kommunen ønsker å få knytte sammen rekreasjonsløyper rundt sentrum og samtidig gjøre den samiske historien mer synlig. Annette Brede, arkeolog ved Sametinget, fortalte om de funn som er gjort i området med fangstgroper og boplass med gammer og fjøs. Næjla Joma hadde en kort gjennomgang av samisk håndverkshistorie, fra vikingetiden via Stockholm og til våre dager. Videre fortalte han om ulike typer gammer og bur og byggeteknikker, kroppen var en viktig del for å finne mål til byggingen. En interessant detalj er at stolpebur finnes fra Beringstredet og til sørsamisk område. I det samme området er det reindrift

Ørdfører i Røyrvik, Hans Oskar Devik, stod for den offisielle åpningen av Zarina-tangen.

og det har vært en tradisjon med samiske ski-makere.

Etter den offisielle delen av åpningen var det flere som gikk for å se på fangstgroper og

boplassen til Zarina Zarisdatter, før Gieleviermie 2019 startet.

BERTIL JÖNSSON

Bilder från midsommarhelg och firande i Åanghkerenjeeruve/Ankarede

Hotagen-Frostvikens sameförenings 100- års jubileum firades i Ankarede med en jubileumsmiddag för medlemmarna. Ordförande Mikael Jonasson och värdinnan Aanna Johansson-Larsson välkomnar.

Pierre Åhrén hade många besökare på sin konstutställning. Arrangör: NBV och Hotagen- Frostviken sameförening.

Lars-Erik Åhrén underhåller vid middagen med syd-samiska sånger och musik. Med på bilden bl.a Elen Regina Åhrén. Lars-Erik höll även konsert Mov vaaj-moen laavloeh – mitt hjärtas sånger i kyrkan.

Mijjen gærhkoegærja – Vår kirkebok utgiven av Samiskt kirkeråd i Norge förärades barnen. Elias Kråik tillsammans med sin tjidtjie/ mamma Maria Kråik och prästen Elisabeth Björklund. Arrangör: Svenska kyrkan och Hotagen- Frostvikens sameförening.

Daabloe lockar både vuxna och barn.

Kyrkvärden Ann-Christin Åhrén och prästen Elisabeth Björklund.

Daabloe- turnering. Ett sydsamiskt brädspel gör återkomst till Frostviken. Här spelar Nillas Åhrén och Ebre Emanuel Tomasson Bientie. Arrangör: Gielem Nastedh, Gieleviehkie, Gærjah – Åarjelsaemien gærjah- jih kultuvre-busse samt Hotagens-Frostvikens sameförening.

Konsert med Frode Fjellheim oh Nils-Olov Johansen i Ankarede kapell. Arrangör: Svenska kyrkan och Frostvikens-Hotagens sameförening.

Författarbesök – Anna Sofie Bull Kuhmunen visar och berättar om sin bok Jeatjah vuertiemisnie (2018) som handlar om adoption och samisk identitet. Arrangör: Tjällegohte, Leader, Sametinget, Gærjah – Åarjelsaemien gærjah- jih kultuvrebusse och Hotagen- Frostviken sameförening.

Gielesbie – för ungdom. Samisk språkträning med New Amigos brädspel. Arrangör: Samiskt språkcentrum, Sametinget, Hotagen-Frostviken sameförening, Strömsunds- och Dorotea kommuner.

Gie jih gusnie árröeminie

Sverige

Samiska rådet inom Svenska kyrkan

Kontaktperson: Ingrid Inga, mobil: 070-554 29 99
e-post: ingrid.inga@gmail.com

Svenska kyrkan nationell nivå

Handläggare för samiska frågor: Lisbeth Hotti, Svenska kyrkan
751 70 Uppsala, tel. 018-16 94 91
e-post: lisbeth.hotti@svenskakyrkan.se

Sydsamiskt arbete i Härnösands stift

Akar Holmgren, Stiftsdiakon & Samordnare för flerspråkigt arbete. Härnösands stift, Box 94, 871 22 Härnösand
tel: 0611-254 52, mobil: 076-397 59 35
e-post: akar.holmgren@svenskakyrkan.se

Norge

Samisk kirkeråd Generalsekretær: Risten Turi Aleksandersen,
postboks 799 Sentrum, 0106 Oslo, tlf 23 08 12 00,
e-post: ra866@kirken.no
Leder: Sara Ellen Anne Eira
Sørsamisk representant i Samisk kirkeråd:
Oddvin Bientie

**Saemien åålmegearaerie SÅR/
Samisk menighetsråd i sørsamisk område**

www.samiskmenighet.no
epost: samiskmenighet@kirken.no
Leder: Sigfred Jåma, e-post: shjaama@hotmail.no
medlemmer: Sonja Danielsen, Ina-Theres Sparrok,
Lajla Lifjell og prest Einar Bondevik.
Sekretær: daglig leder (se nedenfor)

**Saemien åålmegea beajjetje áejvie /
daglig leder i samisk menighet i sørsamisk område:**

Monica Kappfjell, mobil 993 49 477,
Gløttvegen 2, 7750 Namdalseid
e-post: mk924@kirken.no

Prest i sørsamisk område: Einar Bondevik,
Sørlandsveien 54, 8624 Mo i Rana, mobil 474 53 902
e-post: eb788@kirken.no

Diakoniarbeider i sørsamisk område:
Bertil Jönsson 7898 Limingen, mobil 994 88 827,
e-post: bj439@kirken.no

Trosopplærer: Margrethe Kristin Leine Bientie.
Grendavegen 8, 7370 Brekkebygd
mobil: 412 88 227, e-post: mb789@kirken.no

**Texter och bilder till
nummer 4 2019 av Daerpies Dierie
skickas senast 5 november 2019 till
dd@samiskmenighet.no**

GÆRJAH
Áarjelsaemien gærjah-jih
kulturrebusse

GÆRJAH - SØRSAMISK BOK- OG KULTURBUSS

Gærjah ruller igjen på vegen og vil som før besøke følgende kommuner: Bindal, Brønnøy, Grane, Grong, Hattfjelldal, Hemnes, Høylandet, Namsskogan, Nærøy, Rana, Røyrvik, Snåsa, Sømna, Vefsn og Storuman i Sverige.

Info om tid og sted:
www.nfk.no/gsj
facebook/Gaerjah
tlf.: +47 917 04 466

Dette er vår siste sesong med rutekjøring, og vi håper alle våre lånere kommer innom og leverer sine bøker!

**Velkommen.
Buerie Bæteme!**

Mer information finns på

www.svenskakyrkan.se/harnosandsstift/
(klicka på Flerspråkig kyrka)
www.svenskakyrkan.se
(klicka på Kyrka och samhälle, Flerspråkig kyrka)
www.samiskmenighet.no

Daerpies Dierie

Sørsamisk kirkeblad • Sydsamiskt kyrkblad

Daerpies Dierie utkommer med fyra nummer per år och har stöd från Härnösands stift, Nidaros bispedømmeråd, Sametinget i Norge och Svenska kyrkan.

Adress: Sørlandsveien 54, N-6824 Mo i Rana, Norge
Telefon (mobil): 0047 474 53 902
e-post: dd@samiskmenighet.no

Redaktör, Norge:
Einar Bondevik, adress ovan.
Ansvarig utgivare, Sverige:
Sigurdur Hafthorsson, Svenska kyrkan, 751 70 Uppsala,
Epost: sigurdur.hafthorsson@svenskakyrkan.se

Redaktionsråd:
Birgitta Ricklund, Sylvia Sparrock,
Akar Holmgren och Bertil Jönsson.

Prenumeration under 2019: 190 SEK.
Avgiften betalas när faktura kommer.

Adressändring och prenumeration
Kontakt redaktör: dd@samiskmenighet.no
Grafisk form & repro: Berling Media AB.
Tryck: Pressgrannar AB, Linköping, 2019

NÖÖRJEN GÆRHKOE Sveerjen gærhkoe

Gausvik blandet kor holdt for noen år siden konsert på kulturhuset i Harstad. De framførte den ene sangen etter den andre. Jeg likte det som jeg hørte.

Da gikk det plutselig opp for meg hvor fint de ulike stemmene utfyller hverandre: – sopran, alt, tenor og bass må alle være der for å skape den gode musikkopplevelsen. Av og til var det nødvendig med én eller flere solister i tillegg. Det var dette samspillet som gjorde at jeg koste meg slik.

I ettertid har jeg tenkt at de samme prinsippene for samhandling også gjelder for et godt fotballag.

Den beste fotballklubben i Norge på 1990-tallet var Rosenborg. Trener Nils Arne Eggen skal ha mye av æren for det. Han har utviklet en filosofi som gjorde at laget kunne skifte ut spillere fra år til år, men likevel spille fotball på den samme måten i sesong etter sesong – og med stor grad av suksess.

Filosofien er egentlig ganske enkel. På forhånd har han definert helt klare roller som skal fylles. Hans oppgave blir da å forklare rollen for den enkelte spiller – og beskrive hvordan samhandlingen mellom disse skal foregå.

Det er dette – en klart definert rollefordeling og samhandling – som gjorde at Rosenborg-spillerne løp i riktige posisjoner lenge før de fikk ballen. Dermed gikk angrepsspillet langt hurtigere enn det som motstanderne var forberedt på, og dermed ble de overrumplet.

Denne formen for ledelse – gjennom klart definert rollefordeling og samhandling, og det at hver spiller blir brukt på den

rette plassen i forhold til sine talenter og evner – var Rosenborgs viktigste suksessfaktor.

Men dette er egentlig akkurat det samme som Paulus snakker om når han beskriver hvordan nådegavene i en menighet skal fungere. Han sammenlikner en menighet med en kropp, og han sier at det er nødvendig både med armer og bein, hode og hender. Men, – understreker han: Ikke alle kan være hender, ikke alle kan være armer, ikke alle kan være ører og ikke alle kan være øyne, for da blir det ikke lenger noen kropp, noen helhet.

Menighetsbyggeren Paulus og fotballtreneren Eggen har det til felles at de dyrker mangfoldet og styrkene til den enkelte innenfor et forpliktende fellesskap. Paulus forklarer i sitt første brev til korinterne hvordan nådegavene skal fungere i fellesskapet i menigheten. Det heter i 1. Korinterbrev, kapittel 12, versene 12-26:

Slik kroppen er én selv om den har mange lemmer, og alle lemmene utgjør én kropp enda de er mange, slik er det også med Kristus. For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp, enten vi er jøder eller grekere, slaver eller frie, og alle fikk vi én Ånd å drikke. For kroppen består ikke av én kroppsdel, men av mange. Om nå foten sier: Fordi jeg ikke er hånd, hører jeg ikke med til kroppen, så er den like fullt en del av den. Om øret sier: Fordi jeg ikke er øye, hører jeg ikke med til kroppen, så er det like fullt en del av den. Hvis hele kroppen var øye, hvor ble det da av hørselen? Hvis det hele var hørsel, hvor ble det av luktesansen? Men nå har Gud gitt hvert enkelt lem sin plass på kroppen slik han ville det. Hvis det hele var én kroppsdel, hvor ble det da av kroppen? Men nå er det

mange kroppsdel, men bare én kropp. Øyet kan ikke si til hånden: Jeg trenger deg ikke, eller hodet til føttene: Jeg har ikke bruk for dere. Tvert imot! De delene av kroppen som synes å være svakest, nettopp de er nødvendige. De kroppsdelene som vi synes er mindre ære verdt, dem gir vi desto større ære. Og de delene vi føler skam ved, kler vi desto mer sømmelig; de andre trenger det ikke. Men nå har Gud satt sammen kroppen slik at det som mangler ære, får mye ære, for at det ikke skal bli splittelse i kroppen, men alle lemmene ha samme omsorg for hverandre. For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir hedret, gleder alle de andre seg.

I disse bibelversene leste vi altså at hvert enkelt menneske er tiltenkt en rolle i menighetens fellesskap. Hver og en har noe verdifullt å bidra med. Derfor er det sentralt for oss å prøve å finne ut hva slags nådegaver og talenter vi har, slik at vi kan tjene fellesskapet i guds menighet på best mulig måte. Det er nemlig slik at hver enkelt av oss har fått en oppgave som passer for nettopp deg og meg.

Ja, hva var det vi leste: – *Men nå har Gud gitt hvert enkelt lem sin plass på kroppen slik han ville det.*

Ditt bidrag til menighetens fellesskap er viktig, fordi det er meningen at vi alle skal få lov til å tjene Gud og hans menighet på en bestemt måte til fellesskapets beste og til Guds ære!

Som apostelen Peter sier:

Tjen hverandre, hver og en med den nådegave han har fått, som gode forvaltere av Guds mangfoldige nåde. (1 Peter 4,10)

Amen!

LARS JOHNSEN

Bijpeletekste

Dijjeh Kristusens redtie

Almetjen lea redtie, jìh redtien leah juelkieh jìh gieth. Naemhtie aaj Kristusinie. Gaajhkesh dovnesh seamma Voejkeninie låavkesovveme aktine redtine årroth jalhts juvdeldatjìh jallh grekeladtjìh libie, jalhts svaatjkoen nuelesne jallh jìjtjerårehke.

Gaajhkesh dovnesh seamma Voejkenem åådtjeme jovkedh. Ij amma redtien aajne lìhtse, mohte måedtie lìhtsh. Jis juelkie jeahta: "Juktie im gieth leah, dellie ij mov naan sijjie redtesne", læjhkan redtesne lea. Jis bieljie jeahta: "Juktie im tjelmie leah, dellie ij mov naan sijjie redtesne", læjhkan redtesne lea. Jis redtien aajne tjelmie lij, guktie dellie gávla jìh hapsa? Jupmele amma gaajhkide sijjiem redtesne vadteme guktie jìjtje sījhti. Jis aajne lìhtse, mejtie dellie naan redtie? Redtien leah juelkieh jìh gieth. Almetjen lea aajne redtie.

Ij amma tjelmie maethieh giethese jiehtedh: "Im datnem daarpesjh" jallh åejjie juelkide: "Im dijjem daarpesjh." Naemhtie lea: dah mah hiejjiehtsomes, daerpies leah, jìh dah mah eah tjaebpie, dejtie rìesebe. Jìh dejtie mejstie skaamasjibie, dejtie sjiehteslaakan gaarvoehtibie. Ij leah daerpies gaajhkem gaarvoehtidh. Gosse Jupmele redtiem sjugniedi, lìhtside mah hiejjehth, earoehthi guktie eah edtjìh tsijredh, mohte edtjìeh sinsitnine hahkesjidh. Gosse akte vaejvede, gaajhkesh vaejviedieh.

Gosse akte earoem åådtje, gaajhkesh geerjene sjidtieh.

- Pöövlen voestes prieve Korinten åålmegasse/1 Kor 12,12-26
- Jeatjah bijpelteksth maatah daesnie lohkedh: www.bibel.no
- Bijpeltekste jìh "Åssjalommesh" juakaldahkesne jìh eah sinsitnide jearohks.

Lars-Erik Åhren gærhkosne joejkesti jñ laavloejj gosse jovnesáhkoem Åangkerenjeeruvnisnie.

Mov vaajmoen laavlomh

Lars-Erik Åhren (Staare) Åangkerenjeeruvasse bööti konseertem gærhkosne darjodh. Lars-Erik åarjelsaemien gieline laavloejj, laavlomh mejtje jijtje tjaaleme. Jijnjñ almetjñ gærhkose tjåanghkenamme *Mov vaajmoen laavlomh* goltelidh.

Lars-Erik geerjene sjidti gosse åadtjoeji konseertem Åangkerenjeeruvsn gærhkosne darjodh. Daan jaepien Frööstegen-Hotagen Saemie-siebrien 100-jaepien heevehtimmie Åangkerenjeeruvsnie lij. Desnie saemiej boelvh sjaltan gaavnesjamme jñ gyrhkesjamme. Dellie Lars-Erik tuhtji sjiehteles båeries vuelide ohtsedidh jñ aaj naan orre laavlomh gærhkosne laavlodh.

ÅARJELSAEMIEN NIEJTE

Lars-Erik Staaresne årroeminie altese maanajujmie jñ gåmmine. Saemien

lohkehtëjjine barkeminie. Gitarem spealede jñ tuhtjie luste laavlodh jñ joejkedh.

– Luste Åangkerenjeeruvsnie vihth tjåanghkenidh. Almetjñ hov geerjene, sliekth jñ voelph gaavnesjidh. Dannasinie sijnthem åarjelsaemiej nænnoes nyjsenæjjide laavlodh dam laavlomem maam Lars-Jonas Johansson tjaaleme Åarjel-saemien niejte, Lars-Erik gærhkosne jehti.

NOERE ALMETJH E EVTJEMINIE

Lars-Erik tuhtjie vihkeles åarjelsaemien gielen nænnoestidh. Fierhten biejjien

saemien maanaj ektine gosse lohkehtëjjine. Sæmies aejkien dah soptsestiehk guktie tjabreminie ietnien gielen lieredh. Ij Leah aelhkke ietnien gielen vaarjelidh gosse stoere staaresne årroeminie.

– Mijjeh tjoerebe maanide eevtjedh guktie dah duestiehk jñ sijhtiehk soptsestidh, Lars-Erik jehta gosse tjaebpies vueliem joejkestamme.

TEKSTE JÑ GUVVIE:
MEERKE KRIHKE LEINE BIENTIE

Sammendrag

Lars-Erik Åhren holdt konsert i kapellet ved midtsommersfeiring i Ankarede. Han skriver egne sanger og melodier på sørsamisk. Til daglig jobber han som sørsamisk-

lærer i Staare, hvor han bor sammen med kone og barn. Han synes det er viktig å oppmuntre barn og unge til å ta i bruk det sørsamiske språket. Det gir ham motivasjon

til å opptre med sine egenskrevne sanger og melodier.